

Directeur Bart Hendriks van zoutfabriek Frisia in Harlingen. FOTO SIMON BLEEKER

Frisia Zout wil schade door mijnbouw zelf afhandelen

MELLE VELTMAN

HARLINGEN De kans is nihil, denkt directeur Bart Hendriks van zoutfabriek Frisia. Maar mochten er tóch huizen verzakken door de zoutwinning onder de Waddenzee, dan wil hij de schade rechtstreeks vergoeden.

„Wij zijn ervan overtuigd dat de zoutwinning geen schade veroorzaakt”, vertelt Hendriks, „maar we snappen heel goed dat inwoners van Harlingen daar sceptischer tegenover staan. Zeker na alle berichtgeving uit Groningen.”

Om het vertrouwen te winnen, werkt de directeur daarom mee aan een bijzonder plan. Wie schade heeft, moet in de toekomst zonder omwegen kunnen aankloppen bij Frisia Zout. Die regelt vervolgens zelf de vergoeding.

Dat is opvallend, want normaal gesproken moeten melders van schade door mijnbouw zich wenden tot de Commissie Mijnbouwschade. Maar in dat loket van de overheid heeft Stichting Bescherming Historisch Harlingen weinig vertrouwen. Deze groep van bezorgde Harlingen-ers is hier nooit een vergoeding

bond, waar ook gemeente, provincie en waterschap aan meedoen, wil ‘Groningse toestanden’ in de Friese zeehavenstad voorkomen.

Om dat voor elkaar te krijgen, legde Pilot Harlingen eerder al een uitgebreid meetnet aan. Waterpeilbuisen, tilt- en versnellingsmeters op verschillende plekken in het centrum houden sindsdien bij hoe de grond zich beweegt. Verder leggen drones de huidige toestand van de

Zoutwinning onder de Waddenzee

In 2020 begon Frisia met zoutwinning onder de Waddenzee. Dat gebeurt op nog geen 3 kilometer van de kust bij Harlingen. Voorspellende modellen verwachten een bodemdaling van hooguit 2 centimeter bij de veerhaven. Rond de winlocatie is dat maximaal 92 centimeter.

De winning op zee begon toen het einde voor de locaties op land bij Pietersbierum en Tzummarum nabij was, doordat de afgesproken maximale bodemdaling (35 en 30 centimeter) bijna bereikt was.

Ondanks verschillende schademeldingen, is hier nooit een vergoeding

binnenstad nauwgezet vast in een 3D-model. Alles om ervoor te zorgen dat er dadelijk voldoende bewijsmateriaal is als er iets verzakt.

Eén probleem: of al die gegevens daadwerkelijk gelden als bewijsmateriaal, daar wil de Commissie Mijnbouwschade zich niet op vastpinnen. Een causaal verband tussen schade en zoutwinning leggen, zou immers lastig blijven.

Frisia Zout is daarentegen wél be-

aangetoond dat zoutwinning de daadwerkelijke oorzaak was. In tegenstelling tot bij de gaswinning in Groningen, zorgt zoutwinning in beginsel niet voor bodemtrillingen. Mogelijke schade wordt vooral veroorzaakt door scheefstand van de bodem. Het zout dat Frisia wint is bijzonder zuiver en vormt een belangrijke grondstof voor de chemische industrie in Noordwest-Europa. Ongeveer 70 procent gaat naar de chemie. Inmiddels zo’n 10 procent van het gewonnen zout dient als basis voor de oprukkende markt van waterontharders. Die zuiveren bijvoorbeeld calcium en magnesium uit drinkwater.

reid om die stap te zetten. Bouwkundigen gaan aan de slag met het opstellen van een toetsingskader. Bereikt de bodem een bepaalde scheefstand, dan mag worden aangenomen dat zoutwinning de boosdoener is.

Vóór het einde van dit jaar moet dit toetsingskader klaar zijn. Geld voor eventuele schadevergoedingen is er overigens al. Daarvoor kan Frisia Zout putten uit het schadefonds dat destijds was ingesteld voor de zoutwinning onder land.

Directeur Hendriks is trots op de samenwerking. „In Den Haag wordt met interesse gekeken naar wat wij met Pilot Harlingen doen. Als ergens anders een burgerinitiatief wordt opgezet, zeggen ze: kijk eerst maar in Harlingen. Daar gaat het goed.”

Maar nogmaals, hij verwacht niet dat hij het schadefonds hoeft aan te boren. Als de bodem steviger daalt dan verwacht, dan kan de zoutwinning simpelweg worden stopgezet. En stopt de zoutwinning, dan stopt de daling, zo is de gedachte.

Ook in de Waddenzee zelf wordt gemeten. „We zien problemen dus ver van te voren aankomen. Als alles gaat zoals wij verwachten gebeurt er qua schade niks. Maar als het anders loopt, kunnen we tijdig ingrijpen.”